

LOVRO ŽUPANOVIĆ

(1925. – 2004.)

Josip degl' Ivello

U ožujku mjesecu ove godine navršava se prva godišnjica smrti skladatelja, muzikologa, glazbenog pisca i dugogodišnjeg redovitog suradnika časopisa za crkvenu glazbu Sveta Cecilija, akademika dr. Lovre Županovića.

Dr. Županović zauzima posebno mjesto među suvremenim hrvatskim skladateljima, i to zato što se nije bavio samo skladanjem, već je dao i niz zapaženih priloga hrvatskoj glazbenoj znanosti, pedagogiji i povijesti glazbe.

Županović je u prvom razdoblju kao skladatelj pisao u duhu nacionalnog stila, oslanjajući se ponegdje i na neobarokne elemente (*Simfionetta*, 1954; *Balkanski ples*, 1954; komična opera *Pisava*, 1957–58, neizvedena). U nekim vokalnim djelima pokazao je smisao za oblikovanje dramskih efekata kao u potresnoj kantati *Priča o ciganima* iz 1956. godine. U vokalno područje pripadaju i ciklusi solo-pjesama (*Lirske minijature* na stihove D. Tadijanovića, 1957. i *Pet Matoševih soneta*, 1955.) Posebno je važan njegov zborni opus, kako svjetovne tako i duhovne glazbe te njegova djela za orgulje.

Lovro Županović zaslužan je za suvremena izdanja starih hrvatskih glazbenih majstora, koja su tako postala dostupna

suvremenom izvođenju i širokoj javnosti. Njegovom zaslugom ponovno su zaživjela djela stoljećima zaboravljenih hrvatskih skladatelja poput Julija Bajamontija, Julija Skjavetića, Andrije Motovunjanina, Ivana Krstitelja Vanhala, Antuna Sorkočevića, Leopolda Ebnera, Amanda Ivančića i drugih. Glavni je pokretač IV. izdanja glazbenog zbornika Zagrebačke crkve *Cithara octochorda*, te knjige *Tvorba glazbenog djela* s primjerima i duhovnih glazbenih djela.

S obzirom na karakter i interes ovog časopisa trebamo apostrofirati vrlo raznoliku zbornu sakralnu glazbu iz opusa dr. Županovića. Potrebno je istaknuti da je u nekim segmentima vrlo rado izvođena od strane mnogih naših zborova. Suradivao je jednostavnim, ali efektivnim himničkim napjevima u pjesmarici *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*, s najupečatljivim napjevom *Ti moj si Bog*.

Svakako treba istaknuti njegovo antologijsko djelo *Šibenska Molitva* za zbor a cappella i četiri zborna sola. Dojmljive su njegove prigodne skladbe poput božićne pastorale *Slava Bogu* i skladbe sastavljene od najpoznatijih uskršnjih napjeva pod nazivom *Uskršna zakliknica*, za solo, zbor i orgulje, kao i *Molitva Bogorodici*

za mješoviti zbor a cappella. Značajne su i njegove *Misa br. 1* kao i nedavno završena a još neizvedena *Misa br. 2*, obje za mješoviti zbor.

Okušao se i kao skladatelj na hrvatske staroslavenske liturgijske tekstove, u što posebno spada triptih *Bojte se Gospoda, Bože* i *Vaskliknite Bogu*, koje je posvetio dr. Izaku Špralji i Zboru Baščina iz Zagreba.

U najnovijim događajima u našoj crkvi Lovro Županović je uvijek nalazio inspiraciju, te je tako nastala prigodna skladba povodom kanonizacije Marka Križevčanina *Svetom Marku Križevčaninu u čast*. Kao skladatelj poznat je i po zbornim domoljubnim pjesmama (još iz doba sedamdesetih godina prošlog stoljeća), a u tom smislu glazbeno se izražavao sve do posljednjih dana. U taj dio njegovog stvaralaštva spadaju skladbe poput *Domovine*, *Hrvatske molitve* ili skladbe *Čuvaj se, zemljo moja*, obje na tekst Dubravka Horvatića. Izuzetno značajna i za njega osobno važna bila je skladba *Elegijski epitafor*, svojevrsni odgovor skladatelja za nedavne ratne strahote u našoj domovini.

Iako bolestan i gotovo posve gluh dr. Županović je radio gotovo do posljednjeg daha, i to na područjima koja su na neki način bila potpuna novost za njega. Njegov doprinos odabiru, redakciji i selekciji za CD izdanja skladbi Krste Odaka i Albe Vidakovića bila je nemjerljiva. Uz dr. Izaka Špralju zaslužan je za dovršenje nedovršenog oratorija Albe Vidakovića *Tužba u hramu*, na tekst Jerolima Kornera, praižvedenog u crkvi svetog Petra u Zagrebu u nepotpunoj verziji, te naposljetku u potpunoj verziji na Pasijskim večerima u crkvi svete Katarine u Zagrebu 1999. godine.

Kada smo ga za vrijeme bolesti, dr. Špralja i ja, više puta posjetili u zagrebačkoj bolnici Merkur i u Stubičkim toplicama, uvijek nam je ostavljao dojam čovjeka mirnog i posve predanog svojoj konačnoj sudbini. Vjerujemo i molimo da je upravo tako i doživio svoje zadnje trenutke, i na kraju se vratio Kralju Vjekova Kojemu Sve Živi.

KRATKI ŽIVOTOPIS

Lovro Županović rođen je 21. srpnja 1925. u Šibeniku. U rodnom gradu završio je osnovnu školu i klasičnu gimnaziju. Do odlaska u Zagreb na studij djelovao je kao orguljaš, dirigent i umjetnički rukovoditelj šibenskih pjevačkih društava.

U Zagrebu je studirao slavistiku i romanistiku na Filozofskom fakultetu, a povijest glazbe na Muzičkoj akademiji. U Ljubljani je na Filozofskom fakultetu doktorirao s tezom *Rezultati i značajke stvaralaštva Vatroslava Lisinskog*, a na Akademiji za glazbu diplomirao je na Odsjeku za kompoziciju u klasi prof. Škerjanca. Bio je srednjoškolski profesor, zatim profesor teorijskih predmeta na Odjelu za glazbu Pedagoške akademije u Zagrebu, te redoviti profesor Muzičke akademije u Zagrebu. Djelovao je kao glazbeni kritičar (Vjesnik, Književna tribina, Republika) a surađivao je i u Telegramu.

Županovićeva bavljenje muzikologijom vezano je uz istraživanje hrvatske glazbene prošlosti od 16. do 19. stoljeća. Na tom području objavio je više od 80, što znanstvenih što stručnih, radova s kojima je sudjelovao na znanstvenim skupovima bilo u domovini bilo u inozemstvu. Uz njih objavio je više knjiga. Prvi je u nas potaknuo organiziranje znanstvenih skupova o hrvatskim glazbenicima, a postavio je izložbe o životu i djelu V. Lisinskog, B. Berse i B. Papandopula. Priređivač je kritičkih i studijskih izdanja (ukupno 18 svezaka; 1969. i 1973.) te nekih svezaka skladbi u ediciji Izabrana djela I. Zajca (1983., 1986., 1993.). Lovro Županović je i začetnik, priređivač i urednik godišnje edicije Spomenici hrvatske glazbene prošlosti (12 svezaka objavljenih od 1970. do 2004.).

Dobitnik je Nagrade grada Zagreba za 1969. godinu za znanstvenu monografiju o životu i djelu V. Lisinskog, zatim Nagrade V. Lisinski Društva hrvatskih skladatelja za, te Nagrade I. Tijardović DMSR Hrvatske Croatia Concert i Nagrade I. Lukačić za muzikološki rad te Nagrade grada Šibenika za životno djelo.

Kao skladatelj L. Županović je dosad napisao priličan broj djela, od kojih najveći broj pripada vokalnom području. Za mnoga je dobio nagrade u zemlji i inozemstvu. Neka su mu djela izvedena u inozemstvu, a neka snimljena na gramofonskim pločama. Kao glazbeni pedagog najprije u zagrebačkim općeobrazovnim školama (osmogodišnjoj, Klasičnoj gimnaziji) i u Srednjoj muzičkoj školi u Bjelovaru, pa na Pedagoškoj te Muzičkoj akademiji Županović je nastojao raznim oblicima rada pobuditi odnosno produbiti zanimanje svojih učenika za glazbu (školske glazbene tribine, programi koncerata školskih zborova kojima je ravnao, koncerti skladbi studenata PA, godišnji Javni seminari u MA i sl.). Produžena ruka takvog rada bilo je Županovićeva angažiranje u pisanju udžbenika (i priručnika) za općeobrazovne škole, ostvareno najvećim dijelom tzv. timskim radom. Od 1991. godine bio je redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Umro je u Zagrebu, 18. ožujka 2004. godine.

LOVRO ŽUPANOVIĆ
V. Lisinski
VATROSLAV LISINSKI
ŽIVOT I DJELO

VAŽNIJA DJELA (uski izbor)*

Skladbe

- Orkestralne: *Simfonijeta, Balkanski ples br. 1, Časkanje* (flauta, gudači, timpani);
- Komorne: Gudački kvarteti (*Biografski, Balkanski*), skladbe za violinu i klavir (sonata *Romantična*, suita, *Allegro balkanico, In modo historico*);
- Klavirske: *Suita, Polifone meditacije, Mikrosuita na temu o interpunkcijama*;
- Orguljske: *Suita u bojama, Tri korala* (nova verzija *Meditacije nad Citharom octochordom*), *Mirozov*;
- Scenske: opera *Pisava*, dječji balet *Indijanski dječak i njegov poni*, dječja glazbena priča *Od jutra do sutra*;
- Vokalne: sedam kantata (*Slavenska lipa, Poruke Neustrašivih Slobodi, Ex ardius perpetuum nomen, Threnos za Starim*), šest ciklusa popijevki (*Pet Matoševih soneta, Triptih Slobodi, Lepršavi Goranov diptih: Mali pot, Beli most*); tridesetak zborova (*Tri madrigala o šumi, Tužbeni poj od rasute baščine, Diptih po istrijanski, Pro pace* (verzija za troglasni ženski zbor i flautu naslovljena *Psalmus croaticus '95*) *Elegijski epitaf palima za Hrvatsku jučer/danas/sutra, Molitva zemlje Hrvatske A. D. 1995., Šibenska molitva, Hrvatska misa br. 1 i br. 2*);
- Ostale: scenska glazba (*Ljubovnici*), glazba za djecu.

Znanstveni i publicistički radovi

- Sedam knjiga (*Vatroslav Lisinski / 1819-1854, život – djelo – značenje, Stoljeća hrvatske glazbe*);
- tridesetak znanstveno-publicističkih radova (*Opusi 19, 20 i 23 Tomasa Cecchina /Cecchinija (...) i njihova znakovitost za hrvatsku i inozemnu glazbenu kulturu, Julije Skjavetić i njegove (vokalne) skladbe svjetovne sadržajnosti*);
- više od šezdeset stručnih radova raznovrsne tematike (*Razvoj glazbenog života na Gradecu od 14. do kraja prve polovice 19. stoljeća, Opus za glasovir Leopolda Ignacija Ebnera s posebnim osvrtom na Sonatu iz 1811. godine, La tematica mariana nell' opera del compositore croato del Seicento Vinko Jelić (...), Les contours du développement de la culture musicale chez les Croates de Burgenland de leur immigration et nos jours en relation avec la musique dite artistique*).
- Pokrenuo, uredio, sa studijskim uvodima, pogovorima i bilješkama za tisak priredio 12 svezaka serije *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*.

Popis važnijih djela preuzet je iz teksta A. Tomaška o dr. Županoviću u dvanaestom svesku Spomenika hrvatske glazbene prošlosti: *Julije Skjavetić – vokalne skladbe II, svjetovne, madrigali i gregeske u 4 i 5 glasova*.

* Potpuniji popis njegovih skladbi i glazbeno-scenskih radova nudi: K. Kovačević – E. Krpan: Hrvatsko društvo skladatelja 1945.-1995., Zagreb, 1995., 202-207.